

คำวินิจฉัยของ นายอภัย จันทนจุลกะ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑/๒๕๕๕

วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรี

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรี

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเสรีไว้ในทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ โดยพรรคเสรีจะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๓ อันเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเสรีตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

พรรคเสรีโดยหัวหน้าพรรคเสรีได้รายงานผลการดำเนินการแล้ว ดังนี้

๑. การจัดตั้งสาขาพรรค พรรคเสรีได้ดำเนินการให้มีสาขาพรรค ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองรับรองแล้วสี่ภาค

๒. การรับสมาชิกพรรค พรรคเสรีได้รายงานจำนวนสมาชิกและจัดส่งทะเบียนสมาชิกพรรคเสรี (แบบ ท.พ. ๔) พร้อมแผ่นบันทึกข้อมูลสมาชิกต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ขอให้สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ตรวจสอบข้อมูลบุคคลของสมาชิกพรรคเสรีว่ามีคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือไม่ จากการตรวจสอบและแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ ปรากฏว่า พรรคเสรีมีจำนวนสมาชิกรวมทั้งสิ้น ๕,๖๔๔ คน ไม่พบเลขประจำตัวประชาชน จำนวน ๑,๔๑๖ คน และตาย จำนวน ๒๑ คน จึงเป็นสมาชิกที่ตรวจพบจำนวน ๔,๒๐๗ คน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ให้พรรคเสรี

LIART

ดำเนินการส่งสำเนาบัตรประชาชนหรือสำเนาทะเบียนบ้านของสมาชิกพรรคเสรีที่ตรวจสอบไม่พบจำนวน ๑,๔๑๖ คน เพื่อยืนยันว่ามีตัวตนอยู่จริง

หัวหน้าพรรคเสรีได้ขอขยายเวลาการจัดส่งเอกสารหลักฐานการรับสมาชิกพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองออกไป ๓๐ วัน ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ขยายเวลาให้ตามคำขอ แต่เมื่อครบกำหนด ๓๐ วัน ในวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕ พรรคเสรีได้จัดส่งรายชื่อสมาชิกพรรคที่ปรากฏเลขประจำตัวประชาชน จำนวน ๒๔๗ คน ที่เหลือไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยอ้างเหตุสมาชิกของพรรคอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีเหตุการณ์ไม่สงบ และพรรคเสรีได้ขอขยายเวลาออกไปอีก ซึ่งเมื่อครบกำหนดในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๕ พรรคเสรีได้ส่งรายชื่อสมาชิกพรรคที่ปรากฏเลขประจำตัวประชาชนเพิ่มเติมอีกจำนวน ๑๖๐ คน พร้อมแจ้งว่าไม่สามารถจัดส่งหลักฐานตามรายชื่อที่ยังค้างอยู่ได้โดยอ้างเหตุผลเช่นเดียวกับครั้งก่อนและขอผ่อนผันการดำเนินการจัดส่งเอกสารในส่วนที่เหลือต่อไป

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า ได้ขยายเวลาให้พรรคเสรีดำเนินการจัดส่งเอกสารหลักฐานโดยใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่พรรคเสรีไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาตามที่มาตรา ๒๕ กำหนดได้ และระยะเวลาได้ล่วงเลยมานานพอสมควรพรรคเสรีก็ไม่ดำเนินการจัดส่งเอกสารหลักฐานยืนยันว่าสมาชิกมีตัวตนอยู่จริงตามจำนวนที่แจ้งมาครั้งแรก ทั้งนี้ พรรคเสรีได้จัดส่งเอกสารมาเพิ่มเติม จำนวน ๒ ครั้ง เป็นจำนวนสมาชิก ๒๔๗ คน และ ๑๖๐ คน รวมเป็น ๔๐๗ คน เมื่อรวมกับจำนวนสมาชิกที่ตรวจสอบพบอีกจำนวน ๔,๒๐๗ คน มีผลทำให้พรรคเสรีมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น ๔,๖๑๔ คน ไม่ครบจำนวน ๕,๐๐๐ คน ตามที่กฎหมายกำหนดเพราะยังขาดเอกสารหลักฐานของสมาชิกที่ตรวจสอบไม่พบอีก ๓๘๖ คน สำหรับกรณีที่พรรคเสรีขอ นำสมาชิกซึ่งพรรครับรองแล้ว จำนวน ๕๔๘ คน มาทดแทนสมาชิกที่ขาดไปนั้น เป็นการยื่นเรื่องการรับสมาชิกเมื่อพ้นกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคเสรีแล้ว จึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคเสรี ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ของกฎหมายฉบับเดียวกัน

ศาลรัฐธรรมนูญในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๘ ได้ตรวจคำร้องแล้วมีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๑๒ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป พร้อมทั้งมีคำสั่งให้แจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองในฐานะผู้ร้องทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้พรรคเสรีในฐานะผู้ถูกร้อง เพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันรับหรือถือว่าได้รับหนังสือ

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๘ ซึ่งแจ้งว่า

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเสรีไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง (รับจดแจ้งการจัดตั้งเมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และครบกำหนด ๑๘๐ วัน ในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๗) พรรคเสรีได้แจ้งและจัดส่งข้อมูลสมาชิกพรรคให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบ โดยมีรายชื่อสมาชิกจำนวนทั้งสิ้น ๕,๖๔๔ คน และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้จัดส่งข้อมูลให้สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง เพื่อตรวจสอบข้อมูลของสมาชิกพรรคเสรีว่ามีตัวตนอยู่จริงหรือไม่ โดยตรวจสอบจากหมายเลขประจำตัวประชาชนซึ่งออกโดยกรมการปกครอง ซึ่งแต่ละบุคคลมีเลขบัตรประจำตัวประชาชนที่ไม่ซ้ำกันและมีทั้งสิ้น ๑๓ หลัก โดยในแต่ละหลักจะมีความหมายแตกต่างกันไป ผลปรากฏว่าพบข้อมูลบุคคลจำนวนทั้งสิ้น ๔,๒๐๗ คน และไม่พบข้อมูล ๑,๔๓๖ คน ทำให้พรรคเสรีมีสมาชิกที่ตรวจสอบพบว่ามีตัวตนไม่ถึง ๕,๐๐๐ คน แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่ากรณีดังกล่าวอาจเกิดจากความผิดพลาดของพรรคเสรีในการบันทึกข้อมูลเลขบัตรประจำตัวประชาชนซึ่งมีจำนวน ๑๓ หลัก จึงได้ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ ส่งรายชื่อสมาชิกพรรคเสรีที่ตรวจสอบไม่พบจำนวน ๑,๔๓๖ คน และให้พรรคเสรีจัดส่งหลักฐานที่แสดงว่าบุคคลเหล่านั้นมีตัวตนอยู่จริง เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาทะเบียนบ้านเพื่อแสดงความมีตัวตนของบุคคลดังกล่าว แต่พรรคเสรีไม่สามารถส่งหลักฐานมาแสดงต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ครบตามจำนวน และขอผ่อนผันการส่งหลักฐานหลายครั้ง ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อพรรคเสรีไม่สามารถส่งหลักฐานเพื่อแสดงให้เห็นว่าบุคคลดังกล่าวมีตัวตนอยู่ จึงไม่อาจยอมรับได้ว่าบุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกของพรรคเสรี ดังนั้น พรรคเสรีจึงมีสมาชิกไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองให้พรรคเสรีส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม

มิได้เป็นการขยายระยะเวลาให้พรรคเสรีจัดส่งสมาชิกเพิ่มเติมแต่อย่างใด เพียงแต่ให้พรรคเสรีได้มีโอกาสแสดงเอกสารหลักฐานความมีตัวตนอยู่ของสมาชิกพรรคเสรีที่ได้ส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองภายใน ๑๘๐ วัน เท่านั้น

สำหรับกรณีที่พรรคเสรีขอส่งจำนวนสมาชิกซึ่งพรรคเสรีรับรองแล้ว จำนวน ๕๕๘ คน มาทดแทนสมาชิกที่ขาดไป นั้น เป็นการดำเนินการรับสมาชิกพรรคเสรีที่พ้นกำหนดเวลา ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคเสรีแล้ว จึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๘

พรรคเสรีได้ยื่นคำชี้แจงลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๘ และวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า

พรรคเสรีได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๘ ภายในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๗ ดังนี้

(๑) จัดตั้งสาขาพรรคของพรรคเสรีจำนวนสี่สาขาครบสี่ภาค

(๒) การรับสมาชิก พรรคเสรีได้รายงานจำนวนสมาชิกและจัดส่งทะเบียนสมาชิก (แบบ ท.พ. ๔) พร้อมแผ่นบันทึกข้อมูลสมาชิกต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ปรากฏข้อเท็จจริงว่าพรรคเสรีมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น ๕,๖๔๔ คน ไม่พบเลขบัตรประจำตัวประชาชนจำนวน ๑,๔๑๖ คน และพรรคเสรีได้ส่งเลขบัตรประจำตัวประชาชนครั้งแรก จำนวน ๒๔๗ คน และครั้งที่สอง จำนวน ๑๖๐ คน รวมสองครั้งเป็นจำนวนสมาชิก ๔๐๗ คน เมื่อรวมกับที่พรรคเสรีได้ส่งรายชื่อพร้อมเลขบัตรประจำตัวประชาชน (ใบสมัครสมาชิกพรรคเสรี และ ท.พ. ๔) อีกจำนวน ๔,๒๐๗ คน แล้ว พรรคเสรีจะมีสมาชิกที่มีหลักฐานครบถ้วนรวมทั้งสิ้น จำนวน ๔,๖๑๔ คน คงขาดอีก ๓๓๖ คน จึงจะครบ ๕,๐๐๐ คน

พรรคเสรีมีความตั้งใจที่จะพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไป เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยไปสู่ประชาชนอย่างทั่วถึง การที่พรรคเสรีไม่สามารถหาเลขบัตรประจำตัวประชาชนมาทดแทนจำนวนเลขบัตรประจำตัวประชาชนที่หาไม่พบเป็นเพราะเหตุการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีเหตุการณ์ไม่สงบเป็นเหตุสุดวิสัยที่จะกระทำได้ แต่โดยที่พรรคเสรีมีสมาชิกที่รับรองเป็นสมาชิกแล้ว ๕๕๘ คน ซึ่งสามารถนำมาทดแทนสมาชิกที่ยังไม่ครบจำนวน ๕,๐๐๐ คน จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยให้นำรายชื่อสมาชิกที่พรรครับรองแล้วมาทดแทนสมาชิกที่ขาดไปจำนวน ๓๓๖ คน และให้พรรคเสรีดำเนินการในฐานะพรรคการเมืองต่อไป

ประเด็นตามคำร้องที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๗ บัญญัติว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจงหรือให้ส่งเอกสาร มาเพื่อประกอบการพิจารณาหรือตรวจสอบได้”

มาตรา ๒๑ บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่มีลักษณะที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ”

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “หัวหน้าพรรคการเมืองต้องจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริงเก็บรักษาไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง และพร้อมที่จะให้นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายตรวจสอบได้”

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน

LIART

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิจารณาแล้วเห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเสรี เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ เป็นหน้าที่ของพรรคเสรีที่จะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเสรี คือ วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๗ ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของหัวหน้าพรรคเสรี (ผู้ถูกร้อง) ปรากฏว่า พรรคเสรีได้รายงานจำนวนสมาชิกและจัดส่งทะเบียนสมาชิกพรรคเสรี (แบบ ท.พ. ๔) พร้อมแผ่นบันทึกข้อมูลสมาชิกต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองรวมจำนวน ๕,๖๔๔ คน นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ให้สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ตรวจสอบข้อมูลของสมาชิกพรรคเสรีว่ามีคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามในการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือไม่ ซึ่งสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้แจ้งผลการดำเนินการต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าจากจำนวนสมาชิกที่แจ้งไป ๕,๖๔๔ คน ไม่พบเลขประจำตัวประชาชน จำนวน ๑,๔๑๖ คน และเป็นคนตาย จำนวน ๒๑ คน จึงมีสมาชิกที่ตรวจพบ ๔,๒๐๗ คน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้พรรคเสรีดำเนินการส่งสำเนาบัตรประชาชนหรือสำเนาทะเบียนบ้านของสมาชิกพรรคเสรี ส่วนที่ตรวจสอบไม่พบ จำนวน ๑,๔๑๖ คน เพื่อยืนยันว่ามีตัวตนอยู่จริง พรรคเสรีได้ขอขยายเวลาดำเนินการรวมสองครั้ง โดยครั้งแรกขอขยายเวลาออกไป ๓๐ วันและส่งรายชื่อสมาชิกพรรคที่มีเลขประจำตัวประชาชน จำนวน ๒๔๗ คน ในครั้งที่สอง ขอขยายเวลาไปอีก ๑๓ วัน ในครั้งนี้ได้ส่งรายชื่อสมาชิกที่ปรากฏเลขประจำตัวประชาชนเพิ่มเติมอีก ๑๖๐ คน พร้อมทั้งแจ้งว่าไม่สามารถส่งรายชื่อสมาชิกพรรคในส่วนที่เหลือได้โดยให้เหตุผลว่า สมาชิกของพรรคอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีเหตุการณ์

ไม่สงบ สมาชิกไม่ยินยอมให้ถ่ายสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาทะเบียนบ้านเพราะเกรงว่า อาจเกิดความไม่ปลอดภัย จึงขอผ่อนผันการดำเนินการเพื่อจัดส่งเอกสารการรับสมาชิกในส่วนที่เหลือ ต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองต่อไป

การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบความมีตัวตนของสมาชิกพรรคเสรีจากบัญชี รายชื่อสมาชิกพรรคเสรีที่จัดส่งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง จำนวน ๕,๖๔๔ คน กับสำนักบริหาร การทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และปรากฏว่าไม่พบเลขประจำตัวประชาชน จำนวน ๑,๔๑๖ คน โดยพรรคเสรีได้ขอผลิตส่งเอกสารหลักฐานรวมสองครั้ง และได้ส่งหลักฐาน แสดงความมีตัวตนของสมาชิกพรรคมาให้จำนวน ๔๐๗ คน ซึ่งเมื่อรวมกับที่ตรวจสอบพบ จำนวน ๔,๒๐๗ คน พรรคเสรีจึงมีสมาชิกพรรคทั้งสิ้นเพียง ๔,๖๑๔ คน จึงไม่ครบจำนวน ๕,๐๐๐ คน กงขาอยู่ อีกรวม ๓๘๖ คน นายทะเบียนพรรคการเมืองได้เปิดโอกาสให้พรรคเสรีจัดส่งเอกสารหลักฐาน ดังกล่าวถึงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นเวลาที่พ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันหากนับตั้งแต่วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๓ อันเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียน พรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคเสรี ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองต้องจัดทำ ทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริงเก็บรักษาไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง และ พร้อมที่จะให้นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายตรวจสอบได้ เมื่อพรรคเสรีไม่อาจยืนยันว่า มีสมาชิกพรรคครบห้าพันคนได้ ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า พรรคเสรีไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคน ขึ้นไป ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ อันเป็นวันที่นายทะเบียน พรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคเสรีซึ่งไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคเสรีได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ส่วนที่พรรคเสรียื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญขอนำรายชื่อสมาชิกที่รับรองเป็นสมาชิก เพิ่มเติม จำนวน ๕๔๘ คน มาทดแทนสมาชิกที่ขาดไป จำนวน ๓๘๖ คน เพื่อให้ครบจำนวนห้าพันคนนั้น กรณีเป็นการดำเนินการรับสมาชิกเมื่อพ้นกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับ จดทะเบียนการจัดตั้งพรรคเสรีเป็นพรรคการเมืองจึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายอภิรักษ์ จันทนกุลกะ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ